

KANSALLINEN PELASTUSKOIRAKOE OHJE

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymä 14.6.2017

Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry:n hallituksen hyväksymä 14.9.2017

Ohje tulee voimaan 1.1.2018.

Pelastuskoirakoe muodostuu

- hallittavuusosuudesta
 - hallittu liikkuminen
 - paikallaolo häiriön alaisena ja häiriövarmuus
 - irtaantuminen, joka sisältää myös pysähtymisen ja luoksetulon
- jälkiosuudesta
 - jäljen etsintä
 - jäljen ajo ja esineet
- henkilöetsintäosuudesta
 - koiran ohjattavuus
 - ohjaajan käyttäytyminen
 - henkilön ilmaisu

Pelastuskoirakokeen tarkoitus

Valtaosa Suomessa tehtävistä pelastuskoiraetsinnöistä on **maastoetsintöjä**. Näiden etsintöjen tueksi tarvitaan usein myös vapaaehtoisten etsijöiden apua.

Etsinnät ovat aina poliisijohtoisia. Etsintäjohdon luottamus koiralla tapahtuvaan etsintään saadaan vain sillä, että etsintöihin käytettävien vapaaehtoiskoiraakoiden koulutustaso tunnustetaan korkeaksi. Luotettavuus osoitetaan sekä koirien että ohjaajien korkealla osaamistasolla ja motivaatiolla.

Pelastuskoirakoe tukee pelastuskoirien koulutusta ja toimii osaltaan koirien ja niiden ohjaajien koulutustason mittaajana sekä osoittaa koulutuksen tason. Viranomaiset asettavat vaatimukset koiran ilma- ja maavainutyöskentelyn sekä ohjaajan osaamisen tasolle. Pelastuskoirakoe vastaa näihin vaatimuksiin.

Kaikki Palveluskoiraliiton kautta VIRTAtarkastukseen tähtäävät koirakot suorittavat tämän kokeen ennen tarkastukseen osallistumista. Koetulos on voimassa kaksi vuotta suorituspäivästä laskien.

VIRTAtarkastus on tapahtuma, jossa tehtävään erikseen koulutetut tarkastajat ja poliisiviranomainen yhdessä arvioivat työnäytön tapaan koiran ja sen ohjaajan pätevyuden etsintätehtävässä. Vain tämän tarkastuksen hyväksytysti suorittaneet koirakot voivat poliisihallituksen ohjeen mukaan osallistua poliisijohtoisiin etsintöihin.

Kokeissa noudatetaan palveluskoirakokeiden koesääntöä. Sääntöihin liittyviä koeohjeita noudatetaan muissa kuin tässä ohjeessa erikseen mainituin osin.

Koe voidaan rajoittaa sen rakenteen ja suoritustavan vuoksi, yleisestä rajoitusohjeesta poiketen, enintään kolmelle koiralle.

Koetasot

Kokeessa ei ole varsinaisia koeluokkia, vaan jälki- ja henkilöhakuosuuksissa on kummassakin kaksi eri tasoa, A-taso, joka on helpompi ja B-taso, joka on vaativampi. Koe voidaan anoa järjestettäväksi kahdella eri tavalla, joko A/B- tai B/A-kokeena. Kumpi tahansa riittää hyväksytysti suoritettuna VIRTAtarkastukseen osallistumiseen.

Kaikkien kokeiden järjestelyjen sekä kaikkien osapuolten käyttäytymisen tulee pohjautua eettisesti hyväksyttäviin periaatteisiin. Koeohjeen määräykset ovat kaikkia osapuolia sitovat. Kaikkien osallistujien on täytettävä samat suoritusvaatimukset.

Hyväksytyt suoritus ja koulutustunnus

Koulutustunnuksen saamiseen vaaditaan 70 % kokeen kokonaispistemäärästä (300 p.) ja hyväksytyt tulos (70 %) kustakin osuudesta. Tämä on myös hyväksytyt suorituksen vaatimustaso. Koulutustunnuksena käytetään lyhennettä PEKO-T (pelastuskoirien tasokoe).

Osallistumisoikeus ja ikäraajat

Pelastuskoirakokeisiin saavat osallistua kaikki tunnistusmerkityt koirat rodusta tai koosta riippumatta.

Koepäivänä koiran täytyy olla täyttänyt 14 kk. Koiran täytettyä kymmenen vuotta koiralta vaaditaan eläinlääkäriin todistus osallistumiskelpoisuudesta kokeeseen. Todistus on voimassa yhden vuoden sen antamispäivästä laskien. Ennen osallistumistaan pelastuskoirakokeeseen koiran on suoritettava käyttäytymiskoe (BH) hyväksytysti.

Kiimaiset nartut saavat osallistua kokeeseen, mutta ne on pidettävä erillään muista osallistuvista koirista, ja ne suorittavat kokeen viimeisenä. Kiimaiset nartut eivät osallistu arvontaan.

Kokeen luonne vaatii ohjaajalta kykyä liikkua maastossa, joten se asettaa ohjaajalle vaatimuksen hyvästä fyysisestä suorituskyvystä. Jos ohjaaja ei kykene liikkumaan maastossa koeohjeen edellyttämällä tavalla, koesuoritus keskeytetään.

Kokeen rakenne

Pelastuskoirakoe muodostuu kolmesta eri osasuorituksesta:

1. hallittavuus
2. jälkiosuus
3. hakuosuus

Sekä jälki- että hakuosuudessa on kaksi tasoa, A ja B. Näistä tasoista A-taso on helpompi ja B-taso vaativampi. Kansallinen pelastuskoirakoe voidaan järjestää joko haku-A + jälki-B -kokeena tai haku-B + jälki-A -kokeena.

	Taso A	Taso B	Huom!
1. Hallittavuus	Aina 3 osaliikettä (1. hallittu liikkuminen, 2. paikallaolo, 3. irtaantuminen, joka sisältää myös pysähtymisen ja luoksetulon)		
2. Jälkiosuus			
Pituus	800 m	1500 m	B-tasolla jäljen ylittää yksi harhajälki noin 90 asteen kulmassa
Kulmat	3–4	5–6, joista yksi terävä	
Ikä	1 h 30 min	2 h 30 min	
Esineet	4 kpl + loppuesine	5 kpl + loppuesine	
Jäljestämisaika	30 min	40 min	
3. Hakuosuus			
Alueen koko	noin 20 000 m ²	noin 30 000 m ²	A-tasolla tulee etsittävä henkilö sijoittaa siten, että koiran käyttäytyminen hänen luonaan voidaan arvioida. B-tasolla yhden henkilön sijoittelu täytyy tehdä samoin.
Etsintäaika	20 min	30 min	
Etsittävät henkilöt	1 henkilö	2–3 henkilöä	

Koe on pyrittävä järjestämään niin, että jokainen koira siirtyy heti jälkiosuuden jälkeen hakutyöskentelyyn. Koejärjestelyjen niin vaatiessa voidaan siirtymä kuitenkin sallia, mutta hakuosuus on kuitenkin tehtävä mahdollisimman pian jälkiosuuden jälkeen. Hakualue voi olla jokaiselle erikseen tai niin, että samaa aluetta käytetään useammalle tai kaikille koirille.

Jos kokeen arvostelee yksi tuomari, suorittaa koira aina kummankin maasto-osan peräkkäin, ja vasta tämän jälkeen seuraava koira siirtyy suoritusvuoroon. Jos kokeen arvostelee useampi tuomari, maasto-osiot voidaan jakaa niin, että toinen tuomari arvostelee hallittavuuden ja jälkiosuuden, ja toinen tuomari hakuosuuden. Hallintaosuuden suorituspaikka ja -tapa voi olla koira-kohtainen.

Yleisiä määräyksiä koesuoritukseen

Koira voidaan sulkea kokeesta, sen suoritus voidaan keskeyttää tai hylätä, tai ohjaaja voi luopua kokeesta.

- **Sulkeminen kokeesta** = koira ei voi osallistua kokeeseen, sulkeminen siis tehdään ennen kuin koira on aloittanut koesuorituksensa.
- **Keskeyttäminen** = koiran suoritus keskeytetään tuomarin toimesta. Kaikki siihen asti saavutetut tulokset jäävät voimaan. Jotta koira voi jatkaa seuraavassa koeosassa, arvosanan on kuitenkin oltava vähintään tyydyttävä.
- **Hylkääminen** = koiran suoritus hylätään, se menettää kaikki siihen mennessä kokeessa saavuttamansa tulokset eikä voi jatkaa koetta.
- **Luopuminen** = koiran suoritus keskeytetään ohjaajan toimesta. Kaikki siihen asti saavutetut tulokset jäävät voimaan, mutta koira ei voi jatkaa koetta.

Pelastuskoirakokeita voidaan järjestää Palveluskoiraliiton jäsenyhdistysten anomuksesta haluttuna aikana, ei kuitenkaan sellaisissa olosuhteissa, missä kokeen luonne tai sen arvostelumahdollisuudet muuttuvat merkittävästi (esim. jälkiosuus/lumi).

Koira saa kokeessa ohjata yksi ohjaaja. Ohjaaja voi osallistua kokeeseen myös toisella koiralla, mikäli koejärjestelyt antavat siihen mahdollisuuden.

Ohjaajalla saa kokeessa olla apuohjaaja, jonka tehtävänä on käyttää paikannuslaitetta ja sen avulla auttaa koiranohjaajaa paikannuksessa sekä pysymään tehdyssä etsintäsuunnitelmassa. Apuohjaaja ei osallistu muulla tavalla koiran ohjaamiseen tai maalihenkilöiden etsintään. Apuohjaaja kulkee koko kokeen ajan ohjaajan välittömässä läheisyydessä. Sama henkilö voi toimia useamman koiran apuohjaajana, jos koejärjestelyt sen mahdollistavat.

Hakuosuudessa ohjaaja piirtää hänelle annettuun karttaan etsintäsuunnitelman. Ohjaajan laadittua etsintäsuunnitelman hän hyväksyttää sen tuomarilla. Ohjaaja selvittää suunnitelman myös apuohjaajalle. Apuohjaaja ei saa osallistua koiran ohjaamiseen tai maalihenkilöiden etsintään.

Ohjaajan tulee toteuttaa tuomarin hyväksymää etsintäsuunnitelmaa. Jos ohjaaja muuttaa etsintäsuunnitelmaa kesken etsinnän, on muutokselle oltava perustelu ja siitä on ilmoitettava tuomarille. Tuomarin tulee hyväksyä suunnitelman muutokset, ellei niissä esiinny ilmeistä vaaraa tai epäjohtomukaisuutta.

Koiranohjaaja saa liikkua alueella ainoastaan tekemänsä etsintäsuunnitelman tai tuomarin siihen hyväksymien muutosten mukaan.

Kokeessa käytettyjen käskyjen tulee olla lyhyitä ja niiden käyttö on vapaa, ellei liikkeen suoritusohjeissa toisin sanota. Koiran nimen saa liittää käskyyn. Ohjaaja ei kuitenkaan saa käskyillä vaikuttaa koiran ilmaisuun. Koiran liiallinen painostaminen johtaa kokeen keskeyttämiseen.

Koiran on oltava kokeen aikana välittömästi kytkettävissä, joten ohjaajalla on oltava koko kokeen ajan talutin mukanaan.

Koesuorituksen aikana koiralla tulee olla seuraavat varusteet:

- kaulapanta (Huom! Jos koiralla on riittävän tukevat valjaat ja niissä kohta, johon talutin voidaan vaivatta kytkeä, ei koiralla tarvitse olla kaulapantaa)
- tunnusvaljaat

Valjaissa tulee olla PK-tunnus, VAPEPA-tunnus tai vastaava ns. viranomaistunnus. Valjaina voidaan käyttää kaikkia sellaisia valjaita, jotka täyttävät Palveluskoiraliiton niille asettamat vaatimukset ja jotka ovat rakenteeltaan sellaiset, että niistä ei aiheudu koiralle vaaraa. Tuomari tarkastaa ja hyväksyy valjaat ilmoittautumisen yhteydessä.

Seuraavat välineet/avut ovat työskentelyn aikana sallittuja:

- pilli ja/tai viheltäminen
- valot ja/tai kulkuset. Sallittuja ovat normaaliksi katsotut varusteet, jotka tuomari hyväksyy
- vettä ja sieni (sienellä ohjaaja voi pyyhkiä koiran kirsua)

- ilmaisurulla. Ilmaisurullan tulee olla sellainen, että koira voi omaehtoisesti ilman ohjaajan avustusta pudottaa sen käskystä pois suustaan. Tämä tulee tarkastaa ilmoittautumisen yhteydessä ja ilmaisurullia, joita koira ei voi ilman ohjaajan apua pudottaa suustaan, ei missään tapauksessa saa hyväksyä
- ohjaajalla ja/tai apuohjaajalla GPS-laite tai vastaava karttasovellus

Koiran käyttäytymisen tarkkailu

Tuomari tarkkailee koiran käyttäytymistä ja suorituskyykyä ennen varsinaisen koesuorituksen alkamista ja kokeen aikana. Tuomari on velvollinen sulkemaan aggressiivisen tai suorituskyyvottomän koiran kokeesta ja merkitsemään syyn kilpailukirjaan sekä koepöytäkirjaan.

Luonteen tarkkailussa selvitetään

- a) koiran varmuus häiriötekijöiden aikana (välinpitämättömyys melua kohtaan yms).
- b) koiran varmuus vieraita henkilöitä kohtaan
- c) kyky kestää rasitusta vaikeutuneissa olosuhteissa, kuten pitkäkestoinen työ, erilaiset sääolosuhteet, hajuainin rasitukset jne.
- d) äänikestävyys, heikkohermoisuus ja siihen liittyvä aggressiivisuus, yliterävyys ja siihen liittyvä pelko ja muu vastaava käyttäytyminen
- e) ohjattavuuden riittävyys eri tilanteissa.

Arvostelu

Koetta saavat arvostella ainoastaan Palveluskoiraliiton tähän koemuotoon kouluttamat ja pätevöimät pelastuskoiratuomarit, joilla on sekä jälki- että hakuosuuden koulutus aikaisemmista pelastuskoirakokeista tai koeohjelmuutukseen liittyvä täydennyskoulutus. Arvosteltavat osat voi jakaa useammalle tuomarille niin, että toinen tuomari arvostelee hallittavuuden ja ensimmäisen maasto-osuuden ja toinen tuomari jälkimmäisen maasto-osuuden.

Suoritukset arvostellaan arvosanoin, joiden täytyy vastata koiran tekemää suoritusta. Lopputuloksena ilmoitetaan, onko koe hyväksytty vai ei hyväksytty sekä suorituksen kokonaisarvosana ja siitä seuraavat pisteet.

Jos koira kokeen aikana karkaa ohjaajalta tai suorituspaikalta eikä palaa takaisin kolmannellakaan käskyllä, koiran koesuoritus hylätään. Jos koiran koesuoritus hylätään, mitään sen osasuorituksia ei arvioida ja koekirjaan sekä koepöytäkirjaan tulee merkintä *hylätty tottelemattomuuden vuoksi*.

Arvosanat:

- Erinomainen = yli 95 % pistemäärästä
- Erittäin hyvä = yli 90 % pistemäärästä
- Hyvä = yli 80 % pistemäärästä
- Tyydyttävä = yli 70 % pistemäärästä
- Puutteellinen = alle 70 % pistemäärästä

Osasuoritusten pisteet

	A-taso	B-taso
Hallittavuus	50 pistettä	
Jälkiosuus	100 pistettä	150 pistettä
Hakuosuus	100 pistettä	150 pistettä
Kokeen kokonaispisteet	300 pistettä	

Arvostelu suoritetaan laatuarvosteluna. Kokonaisarvosanan tulee perustua osista annettuihin yksittäisarvosanoihin. Arvostelu annetaan välittömästi osasuoritusten jälkeen, ja kokeen loppuarvosana muodostuu osasuorituksista saatujen arvosanojen perusteella.

PELASTUSKOIRAKOKEEN KULKU

Luoksepäästävyyden tarkastus

Jokaisen kokeen aluksi, ennen ensimmäistä osasuoritusta, tuomarin tulee suorittaa koiralle luoksepäästävyyden tarkastus. Tunnistusmerkinnän (tatuointi, mikrosiru jne.) tarkastus on osa luoksepäästävyyden tarkastusta. Koirat, jotka eivät läpäise tarkastusta, eivät voi osallistua kokeeseen, vaan ne on suljettava kokeesta.

Tuomari jatkaa koiran luoksepäästävyyden arviointia koko kokeen ajan. Mikäli koira osoittaa kokeen aikana käytöshäiriöitä tai aggressiivisuutta, tuomarilla on velvollisuus keskeyttää tai hylätä sen suoritus. Keskeytys tai hylkääminen ja selvitys siihen johtaneesta syystä merkitään kilpailukirjaan sekä koepöytäkirjaan.

Luoksepäästävyydeltä tarkastuksen suoritus

- Tarkastus suoritetaan normaalissa ympäristössä ja tilanteessa, paikassa, joka on koiran kannalta neutraali.
- Kaikki kokeeseen osallistuvat koirat tuodaan yksitellen tuomarin luo.
- Koiran on oltava kytketty tavalliseen taluttimeen. Taluttimen on oltava löysällä.
- Tunnistusmerkinnän tarkistaminen on osa luoksepäästävyyden tarkastamista.
- Tuomarin tulee välttää koiran ärsyttämistä. Koiran on hyväksyttävä, että siihen kosketaan.

Arvostelu

- a) Koiran myönteinen käytös: Koira käyttäytyy tarkastuksessa esim. neutraalisti, itsevarmasti, tarkkaavaisesti, temperamentikkaasti, asiallisesti.
- b) Vielä hyväksyttävä rajatapaus: Koira käyttäytyy esim. hieman levottomasti, hieman ärsyyntyneesti, hieman epävarmasti. Tällainen koira voidaan hyväksyä, mutta tuomarin tulee tarkkailla sitä huolellisesti koko kokeen ajan.
- c) Koiran negatiivinen käytös tai käytöshäiriö: Koira käyttäytyy esim. arasti, epävarmasti, pelokkaasti, on ääniarka, ei ole ohjattavissa, näykkii, on aggressiivinen (hylkäys).

OSA 1: HALLITTAVUUS

Kokonaispistemäärä	50 p.
1. Hallittu liikkuminen	10 p.
2. Paikallaolo häiriön alaisena ja häiriövarmuus	20 p.
3. Irtaantuminen, joka sisältää myös pysähtymisen ja luoksetulon	20 p.

Yleiset ohjeet

Suorituksen alussa koiranohjaaja ilmoittautuu tuomarille koira kytkettynä. Ilmoittautumisen jälkeen talutin irrotetaan. Ohjaaja saa käyttää itse valitsemiaan käskysanoja. Käskysanojen on kuitenkin oltava lyhyitä. Koiralla tulee olla tunnusvaljaat päällä ja se tulee olla kytkettävissä.

Koiran tulee suorittaa liikkeet iloisesti ja nopeasti. Suoritus alkaa perusasennosta. Perusasennossa koira istuu suorassa asennossa ohjaajan vasemmalla puolella, lapa ohjaajan polven kohdalla. Ohjaajalla on oikeus kysyä tuomarilta ohjeita.

Häiriöääni suoritetaan tuomarin antamien ohjeiden mukaan, paikallaololiikkeen aikana. Koiran on suhtauduttava häiriöön välinpitämättömästi. Koira saa reagoida ääniin, jos se ei aiheuta muuta poikkeavaa käytöstä. Tämä huomioidaan arvostelussa. Mikäli koira osoittaa ääniarkuutta, sen suoritus keskeytetään. Mikäli koira reagoi häiriöön aggressiivisesti, tämä johtaa kokeen hylkäämiseen. Arvosanan *erinomainen* voi saada vain häiriöääniin välinpitämättömästi suhtautuva koira.

Suoritusohjeet

1. Hallittu liikkuminen

10 pistettä

Käsky esim. "seuraa".

Ohjaaja kulkee vapaana olevan koiran kanssa tuomarin osoittaman matkan. Kulkeminen suoritetaan koealueen läheisyydessä, tiellä, pellolla tai kentällä. Liikkumiseen sisältyy myös käännöksiä ja pysähdyksiä. Kokonaismatka on n. 200 askelta. Seuraamiseen ei ole mallikaaviota, vaan se voi olla erilainen kokeen koirille.

Koiralle saa antaa seuraamiskäskyn aina liikkeelle lähdeäessä. Pysähdyttäessä koira voi istua tai seistä. Koiran tulee perusasennosta lähteä käskystä seuraamaan ohjaajaa tarkkaavaisesti, iloisesti ja suorassa asennossa, ohjaajan vasemmalla puolella.

Ohjaaja kulkee koiran kanssa 200 askelta tuomarin antamien ohjeiden mukaan.

Arvostelu

Edistäminen, sivuttaispoikkeamat, jättäminen ovat virheitä samoin kuin ohjaajan tarpeeton pysähtyminen tai hidastelu. Jos koira pysähdyttäessä suorittaa istumisen, sen tulee istua välittömästi ohjaajan pysähtyessä. Hidas tai viivyttävä istuminen ovat virheitä. Lisäkäskyt, vartaloavut, tarkkaamattomuus kaikissa käyntinopeuksissa ja käännöksissä ja/tai koiran haluttomuus alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan.

Korkeimman arvosanan voi saada vain koira, joka seuraa halukkaasti ilman paineistumista ja on välinpitämätön ympäristön vaikutuksille.

2. Paikallaolo häiriön alaisena ja äänivarmuus

20 pistettä

Käskyt esim. "maahan", "istu".

Hallitun liikkumisen jälkeen ohjaaja jättää koiransa käskyllä tai merkillä odotusasentoon (istumaan tai makaamaan) tuomarin osoittamaan paikkaan. Koiralle saa jättää merkiksi varusteita. Ohjaaja menee noin 10–15 askeleen päähän tuomarin luokse keskustelemaan maasto-osuuden suorittamiseen liittyvistä asioista.

Koiran täytyy pysyä paikallaan ohjaajan siihen millään tavoin vaikuttamatta n. 3 min ajan. Vieras henkilö sivuuttaa koiran tuomarin merkistä noin kahden metrin etäisyydeltä, koiraan mitenkään vaikuttamatta, ja siirtyy ohjaajan ja tuomarin seuraan. Paikallaolon aikana koiran äänivarmuus testataan äänihäiriöllä, tuomarin ohjeiden mukaan. Tuomarin merkistä ohjaaja palaa koiransa oikealle puolelle. Jos koiran odotusasento on makuulla, ohjaaja antaa istumiskäskyn.

Arvostelu

Ohjaajan rauhaton käyttäytyminen ja muut piilotellut avut koiralle, koiran rauhattomuus paikallaolon aikana tai koiran ennakoiva ylösnousu ohjaajan palatessa koiran luo alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan, kuitenkin korkeintaan 2 pistettä. Jos koira on rauhaton, mutta pysyy kuitenkin paikallaan, arvosanaa alennetaan virheen suuruuden mukaan. Asennon vaihtaminen alentaa arvosanaa virheen suuruuden mukaan, kuitenkin enintään 2 pistettä. Jos koira siirtyy pois paikaltaan muusta kuin äänihäiriön johdosta yli 3 m, liikesuoritus on puutteellinen (0 pistettä).

Koiran on suhtauduttava äänihäiriöön välinpitämättömästi. Mikäli koira osoittaa ääniherkkyyttä esimerkiksi siirtymällä pois paikaltaan tai haukkumalla, sen suoritus keskeytetään. Mikäli koira reagoi äänihäiriöön aggressiivisesti, tämä johtaa kokeen hylkäämiseen.

Jos koira tulee ohjaajaa vastaan ohjaajan palatessa koiran luo, arvosanaa alennetaan korkeintaan kaksi arvosanaa.

3. Irtaantuminen ja kulkeminen annetussa suunnassa (sisältää myös pysähtymisen ja luoksetulon)

20 pistettä

Käskyt esim. "seuraa", "eteen", "seis", "seuraa", "eteen", "seis", "tänne".

Tuomarin kehotuksesta ohjaaja kävelee vapaana seuraavan koiran kanssa osoitettuun suuntaan metsäpolkua, sähkölinjaa tai muuta selkeää uraa pitkin. Noin 10–15 askeleen jälkeen koiran tulee käskyn

saatuaan irtaantua ohjaajasta suoraan eteen riittävästi (n. 15–30 askelta) ja jatkettava kulkua ohjaajan kanssa samalla nopeudella ja samansuuntaisesti noin 50 askeleen verran.

Ohjaaja huolehtii näköyhteyden säilymisestä koiraan. Irttaantuminen ei tarkoita koiralle vapaata juoksemista, vaan hallittua etenemistä ohjaajan kanssa.

Tuomarin merkistä ohjaaja pysäyttää koiran (koiran asento pysähdyskäskyn jälkeen on vapaa) ja nopeutta muuttamatta jatkaa kulkuaan koiran luokse. Tämän jälkeen tuomari antaa ohjaajalle luvan jatkaa matkaa samaan kulkusuuntaan. Koiran tulee jälleen noin 10–15 askeleen jälkeen käskystä irtaantua ohjaajasta suoraan eteen n. 15–30 askelta ja jatkettava kulkua ohjaajan kanssa samalla nopeudella ja samansuuntaisesti noin 30 askeleen verran.

Tuomarin merkistä ohjaaja pysähtyy ja pysäyttää koiran käskyllä (koiran asento pysähdyskäskyn jälkeen on vapaa). Tämän jälkeen, kun koira on selvästi pysähtynyt, ohjaaja kutsuu tuomarin luvalla koiran luokseen. Koiran luoksetulon jälkeistä loppuasentoa ei arvostella. Tämän jälkeen ohjaaja kytkee koiran.

Arvostelu

Liian hidas irttaantuminen ohjaajasta, voimakas sivupoikkeama, liian lyhyt irttaantumismatka, hidasteleva tai ennakoiva pysähtyminen, rauhaton odotus tai vastaantulo ohjaajan tullessa koiran luo alentavat arvosanaa virheen suuruuden mukaan. Jos koira ei ensimmäisessä pysähdyksessä käskystä pysähdy, vaan jatkaa matkaansa, eikä useammallakaan lisäkäskyllä pysähdy tai jos pysähtymisen jälkeen jatkaa matkaa, on liikkeen arvosana puutteellinen (0 pistettä). Liikettä voidaan kuitenkin jatkaa. Liikkeen lopussa koiran tulee käskyn saatuaan tulla nopeasti ja suoraan ohjaajan luokse. Hidas ja kaartava luoksetulo alentavat arvosanaa virheen suuruuden verran korkeintaan kaksi arvosanaa. Jos koira ei tule ohjaajan luokse toisellakaan lisäkäskyllä, koe hylätään hallitsemattomuuden vuoksi.

Koeosa päättyy ohjaajan ilmoitukseen tehdystä suorituksesta ja tuomarin antamaan arvosteluun.

OSA 2: JÄLKIOSUUS

Pelastusjälkikoe

PEJÄ-A

100 pistettä

Jälkityöskentely

Arvosteltavat osat	
Jäljen etsintä	20 p.
Jäljen ajo ja esineet	80 p.
- jäljen ajo (työskentely) 20 p.	
- esineet yht. 60 p.	

Työskentelyaika on 30 min. Vieraan henkilön tekemä n. 800 m pitkä ja n. 1 h 30 min vanha jälki vaihtelevassa maastossa. Maaston muutos on mahdollinen, 3–4 maastoon sopivaa kulmaa, 4 kpl (á 10 p.) käyttöesineitä sekä viimeisenä esineenä reppu, takki tms. selvästi muista esineistä poikkeava käyttöesine (20 p.), jossa on jäljentekijän selvä ominaishaju. Jäljestäminen suoritetaan vapaana tai n. 10 m pitkässä johdattimessa.

PEJÄ-B

150 pistettä

Jälkityöskentely

Arvosteltavat osat	
Jäljen etsintä	20 p.
Jäljen ajo ja esineet	130 p.
- jäljen ajo (työskentely) 20 p.	
- esineet yht. 110 p.	

Työskentelyaika on 40 min. Vieraan henkilön tekemä n. 1500 m pitkä ja n. 2 h 30 min vanha jälki vaihtelevassa maastossa. Maaston muutos on mahdollinen, maastoon sopivia kulmia, joista vähintään 1 terävä kulma, 5 kpl (á 16 p.) käyttöesineitä sekä viimeisenä esineenä reppu, takki tms. selvästi muista

esineistä poikkeava käyttöesine (30 p.), jossa on jäljentekijän selvä ominaishaju. Jäljestäminen suoritetaan vapaana tai n. 10 m pitkässä johdattimessa.

Jäljen teko

Lähtöalue 50 x 50 m

Lähtöaluetta ei tarvitse välttämättä merkitä, mutta se tulee olla selvästi osoitettavissa riittävästä maastomerkeistä. Jos näitä ei ole, täytyy alueen kulmat merkitä selvästi.

Jäljen tulee kulkea lähtöalueella vähintään kahden ajatellun neljänneksen kautta, ja sen on tultava ulos eri sivulta kuin sisäänmeno. Jälki ei saa tulla ulos siltä sivulta, jolta koira etsintätyöskentelyyn lähetetään. Jälki on tehtävä alueelle niin, että koira ei heti "törmää" siihen.

Koiran tulee aloittaa etsintä lähtöalueen eri sivulta kuin jäljen sisäänmeno. Koska koiran sallitaan ajaa takajälkeä n. 50 m riippumatta etsintäalueen rajasta, tämä tulee huomioida jäljen etsintäaluetta tehtäessä.

Harhajälki (vain B-taso):

Sopivaan paikkaan eri henkilö tekee harhajäljen, jonka aikaero on n. 60 min ja jonka on ylitettävä varsinainen jälki n. 90 asteen kulmassa muistaen, että jäljen alkuosalle sitä ei saa tehdä, sillä koiralle täytyy antaa riittävästi aikaa omaksua ajettava jälki ennen harhajälkeä. Harhajälki saa olla aikaisintaan 300 m aloituksesta ja se on tehtävä viimeistään 200 m ennen viimeistä käyttöesinettä.

Jäljen lopussa oleva viimeinen käyttöesine (reppu, takki tms.) sijoitetaan siten, että se ei näy tarpeettoman aikaisin.

Jäljestä on piirrettävä kaaviokuva, josta ilmenee jäljen lähtö ja jäljen muoto. Jäljentekijä saa käyttää ainoastaan vahvan ominaishajun omaavia käyttöesineitä. Esineen pienin koko on 5 x 6 cm. Esineet eivät saa olla sellaisia, joihin haju tarttuu huonosti tai jotka rikkoutuessaan saattavat vahingoittaa koira (esim. metalli, lasi, kova muovi).

Esineet on merkittävä jäljen numerolla. Esineet eivät saa oleellisesti erottua maastosta. Jälkeä tehtäessä tulee mahdollisuuksien mukaan huolehtia siitä, että jäljen haju ei muutu esineitä jäljelle laitettaessa. Esineitä ei saa laittaa jäljen viereen, vaan ne tulee asettaa aina jäljen päälle. Esineitä ei saa laittaa kulmiin eikä niiden välittömään läheisyyteen (n. 20 m).

Kokeen suoritusohje

Lähtö tapahtuu alueelta, jonka koko on n. 50 x 50 m. Koetuumari antaa lähtöalueen kuvauksen. Jäljen etsintä sisältyy kokonaisuunaan. Ennen jäljelle lähtöä, jäljen ylösottamisen aikana, samoin kuin koko jäljestämisen aikana, on kaikenlaisten pakotteiden käyttö kielletty. Koiranohjaaja seuraa koira n. 10 m päässä koirasta, myös vapaana jäljestettäessä. Tuomari seuraa koirakkoa ensimmäiselle löydetylle esineelle tai ennalta päättämäänsä paikkaan asti (ei kuitenkaan löytymättömän esineen kohdalle), jonka jälkeen hän odottaa, kunnes koirakko on edennyt hänestä riittävän kauaksi ja palaa sen jälkeen lähtöalueelle. Koiran löydettyä viimeisen esineen ohjaaja kirjaa ylös löytämisajan. Tämän jälkeen ohjaaja siirtyy ennalta sovittuun paikkaan ja jää odottamaan lisäohjeita, jotka hän saa puhelimitse, muilla viestivälineillä tai ohjeet voi antaa paikalle tuleva henkilö.

Ohjaaja päättää työskentelytavasta etsintäalueella, kuitenkin tuomarin määräämältä aloitussivulta. Etsintätapoja voivat olla esimerkiksi alueen rajojen kiertäminen tai etsiminen alueen sisällä alue-etsintänä. Jäljen etsinnän tulee olla päämäärätietoista ja ohjattua koko työskentelyn ajan.

Koiran ajaessa selvästi väärää jälkeä siitä ilmoitetaan ohjaajalle. Tämä ei alenna arvosanaa.

Koiran sallitaan ajaa takajälkeä n. 50 m riippumatta etsintäalueen rajasta. Koiran ajaessa takajälkeä yli 50 m, ilmoitetaan selkeästi: "takajälki".

Jäljestämisaika sisältää etsintäajan ruudussa sekä jäljestämisen.

Arvostelu

- Hyväksytyt suoritus edellyttää, että koirakon on löydettävä vähintään:
 - A-taso: 2 väliesinettä sekä viimeinen käyttöesine
 - B-taso: 3 väliesinettä sekä viimeinen käyttöesine

1. Jäljen etsiminen

20 pistettä

Arvosteluperusteet:

- Jäljen etsiminen (alkaa ohjaajan aloitettua työskentelyn)
- Koiralta edellytetään aktiivista aloitusta sekä suoritushaluista ja päämäärätietoista vainutyöskentelyä heti aloituksesta alkaen
- Koiralta edellytetään riittävän itsenäistä, mutta kuitenkin ohjattavaa työskentelyä
- Koiralta edellytetään aktiivista, suoritushaluista ja päämäärätietoista vainutyöskentelyä myös jäljen löytymisen jälkeisessä työskentelyssä, jossa näiden lisäksi on kiinnitettävä huomiota jäljen kulkusuunnan pitämiseen

Arvosanat

Erinomainen: Täydellinen tai lähes täydellinen suoritus, jossa koirasta näkyy erinomainen suoritus halu, ohjattavuus ja paineettomuus sekä jäljen löytymisen jälkeen myös sen tekninen pito.

Erittäin hyvä: Koira työskentelee halukkaasti, hetkellistä hidastelua tai epävarmuutta myös jäljen pitämisessä tai ei ole täysin ohjattavissa.

Hyvä: Koira työskentelee halukkaasti, hidastelua tai epävarmuutta, pieni sivupoikkeama, takajalki ja hieman isompia ongelmia jäljen pidossa tai ohjattavuudessa.

Tyydyttävä: Koira työskentelee haluttomasti tai käyttäytyy yli-innokkaasti, hidastelua ja epävarmuutta, suuria sivupoikkeamia, jäljen ylitys sekä selviä ongelmia jäljen pidossa tai ohjattavuudessa.

Puutteellinen: Koira ei tottele käskyjä, se karkailee, on haluton tai ei löydä jälkeä tai hukkaa jäljen löytämättä sitä uudelleen (keskeytys -> 0 pistettä eikä koira voi enää jatkaa koetta).

2. Jäljen ajo ja esineet

A-taso 20 + 80 pistettä

B-taso 20 + 110 pistettä

Arvosteluperusteet:

Työskentely ensimmäiselle esineelle saakka, tai jos koira ei nosta ensimmäistä esinettä, arvostellaan arviolta lähelle sitä (20 pistettä). Tuomarin on arvosteltava koiran työskentelyn innokkuus, varmuus tai epävarmuus, tai huolimattomuus. Jäljestämisenopeus ei vaikuta arvosteluun, kunhan koiran jälkityöskentely on intensiivistä, tasaista ja vakuuttavaa, ja koira näin osoittaa positiivista jäljestämiskäyttäytymistä.

Käyttöesineiden, joiden tulee säilyä tunnistuskelpoisina, löytyminen määräajassa (A-tasolla 80 ja B-tasolla 110 pistettä).

Hyväksytyyn tulokseen (tyydyttävä) vaaditaan, että koira löytää A-tasolla 2 väliesinettä sekä viimeisen käyttöesineen, ja B-tasolla 3 väliesinettä sekä viimeisen käyttöesineen.

OSA 3: HAKUOSUUS

Pelastushakukoe PEHA-A

100 pistettä

Alueen koko

n. 20 000 m²

Maksimihakuaika

20 min

Etsittävät henkilöt

1 henkilö

Pelastushakukoe PEHA-B

150 pistettä

Alueen koko

n. 30 000 m²

Maksimihakuaika

30 min

Etsittävät henkilöt

2–3 henkilöä

Hakutyöskentely	A-taso	B-taso	Huom!
1. Koiran ohjattavuus	30 pistettä	30 pistettä	
2. Ohjaajan käyttäytyminen	30 pistettä	30 pistettä	
3. Henkilön ilmaisu	40 pistettä	90 pistettä - 2 maalimestä: á 45 pistettä - 3 maalimestä: á 30 pistettä	Ohjaajalle ei kerrota etsittävien määrää

Ohjeet kokeen tekoon

Etsintäalueen tulee täyttää koeohjeen vaatimukset ja alue pyritään valitsemaan siten, että se rajautuu maastossa luonnollisilla maastomerkeillä (esim. oja, taimikko, suo). Tarvittaessa joku raja voidaan merkitä kreppeillä.

A-tasolla maalihenkilö sijoitetaan siten, että koiran käyttäytyminen maalihenkilön luona voidaan todeta. B-tasolla yhden maalihenkilön tulee olla sijoitettuna siten, että koiran käyttäytyminen maalihenkilön luona voidaan todeta. Ennen ensimmäisen koirakon suoritusta etsintäalueella suoritetaan etsintä ”nollakoiran” kanssa. Maalihenkilö(t) viedään etsintäalueelle ennen suorituksen aloittamista niin, ettei koira tai koiranohjaaja näe vientiä.

Etsintäalueesta tulee olla kartta, jonka tulee olla vähintään maaston peruskartta. Karttoja tulee olla niin monta, että jokainen ohjaaja saa oman karttansa. Ohjaaja piirtää karttaan etsintäsuunnitelmansa.

Jos samaa aluetta käytetään useammalle koiralle, maalihenkilön/-henkilöiden paikkaa voidaan vaihtaa jokaiselle koiralle erikseen.

Kokeen suoritusohje

Tuomari osoittaa kartalta etsittävän alueen sekä aloituspaikan ja selvittää ohjaajalle muut kokeen kulkuun liittyvät asiat. Ohjaaja saa kaikki tilannetiedot tuomarilta ja vasta sen jälkeen tekee etsintäsuunnitelmansa.

Tuomarin hyväksytyä karttaan piirretyn etsintäsuunnitelman hän määrittää maalihenkilöiden paikat ja maalihenkilöt menevät paikoilleen. Näin vältytään tilanteilta, joissa ohjaajan reitti kulkee liian läheltä maalihenkilöitä. Jos ohjaaja etsinnän aikana kuitenkin ”törmää” maalihenkilöön, eikä koira tätä havaitse, tuomari käskee ohjaajaa jatkamaan etsintää, ja arvostelua jatketaan normaalisti. Jos ohjaaja kuitenkin yrittää selvästi ohjata koira maalihenkilön luokse, koe keskeytetään.

Kokeen aikana koira saa juottaa. Sen sijaan palkitseminen makupaloin tai leluin on kielletty. Koiran kiinnittäminen lukuun ottamatta juottamista ei ole koesuorituksen aikana sallittua.

Ennen kuin hakutyöskentely aloitetaan, koiranohjaaja ilmoittaa tuomarille koiran käyttämän ilmaisutavan. Koira voi ilmaista maalihenkilön haukkumalla tai rullailmaisulla.

Mikäli henkilön ilmaisu tapahtuu haukkumalla, täytyy koiran pysytellä maalihenkilön läheisyydessä, kunnes koiranohjaaja saapuu paikalle. Haukkunnan tulee olla sellaista, että ohjaaja pystyy sen perusteella vaivatta hahmottamaan koiran sijainnin.

Mikäli koira ilmaisee rullalla, ilmaisurullan tulee olla sellainen, että koira voi sen omaehtoisesti pudottaa pois suustaan. Tämä tulee tarkastaa ilmoittautumisen yhteydessä ja ilmaisurullia, joita koira ei voi ilman ohjaajan apua pudottaa suustaan, ei missään tapauksessa saa hyväksyä.

Koiran tulee ilmaista löydetty henkilö ohjaajan ilmoittamalla tavalla. Muulla kuin ohjaajan tuomarille ilmoittamalla tavalla ilmaistuja maalihenkilöitä ei hyväksytä, ja se aiheuttaa kokeen keskeytyksen. Etsintä suoritetaan ohjaajan valitsemalla etsintämenetelmällä (taktikalla). Alueella eteneminen voidaan suorittaa joko **alue-etsintänä**, jolloin alue etsitään niin, että koira risteilee alueella ohjaajan antamien etsintäohjeiden mukaan tai **partioetsintänä**, jossa koira kulkee ohjaajan edellä suorittaen samalla ilmavainuista työskentelyä.

Alue-etsinnässä ohjaaja ohjaa koiraa risteilemään alueella valitsemaltaan/valitsemiltaan etsintälinjalta/-linjoilta vapaavalintaisin käskyin ja merkein sekä pillin ja/tai viheltämisen avulla.

Partioetsinnässä koiran tulee osoittaa halukkuutta etsintään ja sen tulee irtaantua ohjaajasta, kuitenkin niin, että ohjaaja näkee koiran työskentelyn ja mahdolliset reagoinnit.

Koiran reagoidessa ilmavainuun ohjaaja voi antaa koiralle luvan jatkaa kohteelle jatkaen itse kulkua koiran osoittamaan suuntaan. Ohjaaja voi vaihtoehtoisesti lähettää koiran etsimään sen saaman ilmavainun suuntaan. Mikäli ohjaaja koiran reagoitua ilmavainuun lähtee seuraamaan koira, tulee tuomarin pysäyttää ohjaaja hyvissä ajoin ennen maalihenkilöä, jotta koiran ilmaisu voidaan todeta.

Koiranohjaaja saa liikkua alueella ainoastaan suunnitelmansa mukaan. Koira ei saa oleellisesti ylittää merkityn tai osoitetun alueen rajoja.

Vapaavalintaiset suulliset käskyt ja käsimerkit sekä pillillä ja/tai viheltämällä annetut merkit ovat sallittuja ja niitä saa toistaa.

Taaksepäin etsiminen ei ole sallittua. Koiran satunnaista pistoa taaksepäin ei arvostella virheeksi, sillä tilanteissa, joissa ilmavirtaukset muuttuvat, voi koira saada hajun jo etsityltä alueelta, ja ohjaaja voi antaa koiralle luvan jatkaa kohteelle. Tätä ei katsota virheeksi.

Koiran tulee ilmaista löydetty henkilö selvästi. Koiranohjaaja ilmoittaa hyväksytyin ilmaisun tuomarille, minkä jälkeen tuomari antaa ohjaajalle luvan siirtyä suoraan koiran luo.

Rullailmaisussa koiran pitää viedä ohjaaja maali miehen luokse epäröimättä sekä mahdollisimman nopeasti ja suoraan, maasto ja olosuhteet huomioiden. Tuomarille tulee kuitenkin antaa mahdollisuus arvosteluun, ja maalihenkilön luokse mentäessä vauhtia pitää sen mukaan säädellä. Jos ohjaaja kaatuu, hän voi käskyllä pysyttää koiran ja sen jälkeen, kun pystyy jälleen liikkumaan, voi antaa koiralle käskyn jatkaa. Turha viivyttely on kuitenkin kiellettyä. Maali miehen ilmaisun jälkeen hakutyöskentelyä jatketaan tuomarin luvalla siitä kohdasta, jossa ohjaaja ilmoitti koiransa suorittaneen ilmaisun.

Etsintäaika alkaa, kun ohjaaja lähettää koiran etsintätyöskentelyyn ja päättyy koiranohjaajan ilmoitukseen loppuun tehdystä etsinnästä, etsintäajan päätyttyä, luopumiseen, keskeytykseen tai hylkäämiseen. Etsinnän päätyttyä koetuomari antaa siitä arvostelun.

Arvostelu: Yleistä

Arvostelussa tulee huomioida aina kokonaisuus, myös tuuli sekä muut sääolosuhteet ja ulkoiset tekijät. Suorituksen työskentelynopeuden tulee jakautua tasaisesti koko etsintäajalle maasto ja olosuhteet huomioiden.

Koiran kiinniottaminen ei ole koesuorituksen aikana sallittua. Jos näin tapahtuu, tulee tuomarin huomauttaa siitä. Jos kiinniottaminen toistuu, tulee tuomarin keskeyttää suoritus eikä koetta hyväksytä (ei koske juottamista).

Maalihenkilöiden tulee ilmaisutilanteessa käyttäytyä rauhallisesti ja vastata tuomarin mahdollisesti esittämiin kysymyksiin. Löytämättä jäänyt henkilö aiheuttaa sen, että koetta ei hyväksytä. Virheilmaisuu aiheuttaa kokeen keskeyttämisen eikä suoritusta voida hyväksyä.

Jos koira jättää maali miehen eikä itsenäisesti palaa hänen luokseen, aiheuttaa se kokeen keskeytyksen eikä suoritusta voida hyväksyä.

Jos koira vahingoittaa maalihenkilöä tai osoittaa häntä kohtaan aggressiivisuutta, sen suoritus hylätään ja koiralle esitetään kilpailukieltoa.

Koiran ylittäessä selvästi alueen rajan tulee tuomarin huomauttaa siitä. Arvosanaa ei alenneta. Jatkuva työskentely alueen ulkopuolella on virhe.

Tuomarin tulee keskeyttää osaamattoman tai haluttoman koiran suoritus.

Ilmaisun tulee tapahtua ohjaajan ilmoittamalla tavalla.

Koe päättyy ohjaajan tekemään ilmoitukseen loppuun suoritetusta etsinnästä, ajan tultua täyteen, tuomarin keskeytykseen tai virheilmaisuuksiin.

Tuomarin tulee sijoittua siten, että hän pystyy havainnoimaan kaikki tapahtumat.

1. Koiran ohjattavuus

30 pistettä

Arvosteluperusteet:

Koira osoittaa suurta työskentelyhalua etsintätehtävään. Koira etsii ohjaajan ohjauksen mukaisesti koko alueen tai etenee partioinnissa määrätietoisesti etsien, osoittaen ohjattavuutta työskentelytehon laskematta.

Arvosanat

Erinomainen: Täydellinen tai lähes täydellinen suoritus, jossa selvästi näkyy koiran työskentelyhalu ja ohjattavuus, koira pitää yhteyttä ohjaajaan työskentelyn kuitenkään kärsimättä.

Erittäin hyvä: Koiran ohjattavuus näkyy selvästi, koiralla tasainen tempo, ja se suorittaa etsintää halukkaasti, kuitenkin käskyjen noudattaminen hiukan viipyy tai toistuvia käskyjä työskentelyn aikana tai määrätietoisuuden pieni väheneminen.

Hyvä: Koiran ohjaamisessa tarvitaan käskyjä ja käskyjen noudattaminen viipyy yli-innokkuudesta johtuen tai määrätietoisuudessa selvästi havaittavia puutteita.

Tyydyttävä: Koiran ohjattavuudessa selviä katkoksia, paljon käskyjä ja käskyjen noudattaminen viipyy yli-innokkuudesta johtuen. Koiralla vaikeuksia selvittää maaston vaikeudet tai määrätietoisuudessa selviä ongelmia.

Puutteellinen: Koiran ohjattavuudessa paljon ongelmia, paljon käskyjä ja käskyjen noudattaminen viipyy.

Ohjaaja painostaa voimakkaasti koiraansa. Koira saadaan vain vaivoin hetkellisesti etsintätehtävään.

Koira ei noudata ohjaajan käskyjä tai on haluton työskentelemään tai etsinnässä ei ilmene määrätietoisuutta.

2. Ohjaajan käyttäytyminen

30 pistettä

Arvosteluperusteet:

Selkeä, päämäärätietoinen ja asiallinen esiintyminen. Ymmärtää nopeasti annetun tehtävän ja osaa tehdä etsintätaktiikkansa sen perusteella. Tarkentavat kysymykset eivät aiheuta arvosanan alenemista.

Annettujen tehtävien ja ohjeiden noudattaminen sekä yhteistyökyky ja maltillisuus.

Koiran ohjaamisessa oikea-aikaiset käskyt sekä äänen ja muiden avujen käyttö on asiallista.

Arvosanat

Erinomainen: Ohjaaja käyttäytyy asiallisesti, varmasti ja päämäärätietoisesti.

Erittäin hyvä: Ohjaaja käyttäytyy asiallisesti, varmasti ja päämäärätietoisesti, nähtävissä hetkellisesti puute johtaa tilannetta tai hallita itsensä.

Hyvä: Ohjaaja käyttäytyy asiallisesti, varmasti ja päämäärätietoisesti, nähtävissä kuitenkin selvästi puute johtaa tilannetta tai hallita itsensä.

Tyydyttävä: Ohjaajasta on vaikea tulkita, pystyykö hän johtamaan tilannetta, nähtävissä selviä virheitä johtamisessa ja tilanteen hallinnassa.

Puutteellinen: Ohjaajalla puutteita ja virheitä ymmärtää tilannetta ja tehdä sen mukaisia päätöksiä. Ohjaajalta puuttuu suurimman osan ajasta kyky johtaa tilannetta ja hallita itsensä. Ei kykene johtamaan tilannetta tai ei hallitse itseään. Vaikeuttaa omalla toiminnallaan (esim. fyysinen kestävyys, hidastelu) koiran toimintaa.

3. Henkilön ilmaisu(t)

A-taso 40 pistettä

B-taso 90 pistettä

Arvosteluperusteet:

Ilmaisusta annetaan arvosana jokaisesta henkilöstä erikseen, A-tasolla 40 pistettä, B-tasolla 90 pistettä (**kahdella** maalimiehellä 45 pistettä/maalimies ja **kolmella** maalimiehellä 30 pistettä/maalimies).

Koiran halu suorittaa ilmaisu ohjaajan ilmoittamalla tavalla, itsenäisesti ja välittömästi löydettyään henkilön.

Koiran kyky noudattaa ohjaajan antamia käskyjä ilmaisun jälkeen sekä kyky antaa ohjata itseään.

Arvostelu:

Erinomainen: Täydellinen tai lähes täydellinen suoritus, missä koira saatuaan hajun osoittaa ja suorittaa ohjaajan määrittämän selvän ilmaisun, kunnes koira otetaan haltuun.

Erittäin hyvä: Koirasta näkyy selvästi taito ja halu ilmaista maalihenkilö. Se kuitenkin hiukan viivyttelee paikallistamisessa, ilmaisun aloittamisessa ja osoittamisessa.

Hyvä: Koirasta näkyy taito ja halu ilmaista maalihenkilö. Se kuitenkin viivyttelee ja epäröi paikallistamisessa, ilmaisun aloittamisessa ja osoittamisessa.

Tyydyttävä: Koira osoittaa välinpitämättömyyttä ilmaista maalihenkilö, viivyttelee paikallistamisessa, ilmaisun aloittamisessa ja osoittamisessa. Selviä haukkukatkoksia. Tulee ohjaajaa vastaan, mutta palaa omatoimisesti, rullakoira epäröi näytössä.

Puutteellinen: Koira ei osaa tai osoittaa haluttomuutta ilmaista maalihenkilö, viivyttelee ja epäröi selvästi paikallistamisessa, ilmaisun aloittamisessa ja osoittamisessa. Ohjaaja löytää vain vaivoin tai ei löydä koiraa ja maalihenkilöä koiran vajaan haukkumisen vuoksi. Koira ei ilmaise lainkaan ja maalihenkilö jää löytymättä. Koira jättää maalimiehen eikä omatoimisesti palaa hänen luokseen.